

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 6 februari 1935 kl. 12 m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disposition av vinstmedel hos Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet.

I en den 9 januari 1935 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 39, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen förklara, att Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet må, utan hinder av vad i avtalet den 26 maj 1930 mellan staten och bolaget är stadgat, under budgetåret 1935/1936 av medel, som stå till bolagsstämmans disposition, tillhandahålla statsverket jämte utdelning å stamaktierna ett belopp av 10,500,000 kronor.

I huvudsaklig överensstämmelse med beslut av 1930 års riksdag träffades mellan staten och Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet den 26 maj 1930 avtal angående utövandet av statens tobaksmonopol. Enligt utfästelse i detta avtal genomfördes av bolaget under år 1930 vissa ändringar i bolagsordningen, avseende bland annat begränsning av vinstutdelningen å aktierna. I § 6 av bolagsordningen stadgas sålunda, att bolagets aktier skola medföra rätt till årlig vinstutdelning med högst fem och en halv procent å aktiebeloppet, och att företrädesrätt skall tillkomma preferensaktierna framför stamaktierna till vinstutdelning med ett belopp, motsvarande fem och en halv procent å preferensaktiebeloppet. Härigenom begränsas utdelningen å stamaktiekapitalet — som uppgår till nominellt 29 miljoner kronor och i sin helhet äges av staten — till högst 1,595,000 kronor.

I sin förslagsberäkning av statsinkomsterna för budgetåret 1935/1936 har riksräkenskapsverket under fonden för statens aktier beräknat inkomsten från Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet till nyssnämnda belopp av 1,595,000 kronor. Såsom chefen för finansdepartementet vid anmälan av finansplanen och inkomstberäkningarna i årets statsverksproposition (inkomsterna: sid. 40, 72 och 73) angivit, har det därutöver befunnits möjligt att för finansiering av riksstaten för nästkommande budget-

är i viss utsträckning erhålla tillskott av vinstmedel från Tobaksmonopolet. Det för riksdagen framlagda budgetförslaget förutsätter i sådant hänseende, att av Tobaksmonopolets vinstmedel ett belopp av 10.5 miljoner kronor skall under sagda budgetår tillhandahållas statsverket. Detta belopp har beräknats under fonden för statens aktier och inkomstiteln Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet, vilken titel alltså upptagits med 12,095,000 kronor.

Med hänsyn till ordningen för tillkomsten av gällande grunder för utövande av statens tobaksmonopol har departementschefen ansett, att — såsom skedde år 1933, då ett belopp av 10 miljoner kronor av Tobaksmonopolets vinstmedel togs i anspråk för finansiering av riksstaten för budgetåret 1933/1934 — riksdagens förklaring borde inhämtas, att berörda grunder icke skola utgöra hinder för inlevererande till statsverket av det nu ifrågavarande beloppet å 10.5 miljoner kronor.

Då 1930 års riksdag i skrivelse den 17 maj, nr 258, för Kungl. Maj:t anmälde sitt beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utövandet av statens tobaksmonopol jämte i ämnet väckta motioner, anförde riksdagen bland annat följande. Den under senare år tillämpade principen, att statens vinst ur tobakshanteringen utöver skälig avkastning å statens i företaget nedlagda kapital skulle uttagas genom tobaksskatten, borde även för framtiden upprätthållas i full utsträckning. Därest utdelningen å stamaktierna komme att växla i storlek efter resultatet av Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolets verksamhet, låge det antagandet nära till hands, att bolagets prispolitik skulle komma att i viss mån påverkas av budgetens behov och bolagets vinster sålunda utnyttjas i budgetreglerande syfte. Såsom i en av de väckta motionerna framhållits, måste det anses mindre lämpligt att på ett dylikt sätt utöva en av riksdagen icke beslutad beskattning samtidigt med att en sådan inverkan å prispolitiken skulle kunna för monopolbolaget medföra svårigheter. Möjligheten att inverka å storleken av utdelningen å stamaktierna genom prissättning å bolagets varor borde därför icke längre hållas öppen. Den ordning, som tillämpats alltsedan år 1927 och vilken innebure, att statens utdelning å stamaktierna fixerats, borde följaktligen bibehållas samt säkerställas genom föreskrift i bolagsordningen.

Utskottet.

I propositionen har förutsatts, att statsverket utöver den inkomst, som uttages ur tobakshanteringen genom beskattning och genom utdelning å statens aktier i monopolbolaget, skall under nästkommande budgetår av bolagets vinstmedel — i enahanda ordning som skedde år 1933 — taga i anspråk ett belopp av 10.5 miljoner kronor. Även om med beaktande av ovannämnda av 1930 års riksdag gjorda uttalande vissa erinringar kunna riktas mot detta förfaringssätt, har utskottet likväl med hänsyn till nuvarande statsfinansiella läge ansett sig böra tillstyrka bifall till propositionen.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 39.

Stockholm den 6 februari 1935.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Nilsson i Kristianstad, Björnsson, Jönsson, Åström, Nilsson i Landeryd Wahlmark, friherre Lagerfelt, Lithander,* Lövgren i Boden,* Björklund, Olsson i Gävle, Olsson i Ramsta, Ericson i Boxholm, Sjö Dahl, Löfvander, Larsson i Örbyhus, Werner i Hultsfred, Heiding, Brännström i Brännan* och Hagberg i Malmö*.

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.